

SIVILOMBUDET

STÁHTAHÁLDDAŠEADDJI ROMSSAS JA FINNMÁRKKUS

Poastastobe 700

9815 ČÁHCESUOLU

Att. stáhtahálddašeaddji Elisabeth Vik Aspaker

Min referánsa
2024/4690

Din referánsa

Min áššemeannudeaddji
Sunniva Skoglunn

Dšhton
16.09.2024

Iskkadeapmi iežas doaimmas – áššemeannudanáigi boazodoalloossodagas Stáhtahálddašeaddjis Romssas ja Finnmárkkus

Dieđu vuodul maid mii leat vuostáiváldán sierra váiddaáššiin ja iskkadeamis, ja vel Sámedikkepresideantta Silje Karina Muotka kronihkas «Villet sendrektighet fra staten?» almmuhuvvan borgemánu 29. beaivvi 2024 Ságat-áviissas¹ ja eará áššit mediain, de lea Siviilaáittardeaddji mearridan iskat áššemeannudanáiggi Stáhtahálddašeaddji Romssas ja Finnmárkkus boazodoalloossodagas. Iskkadeapmi guoská earenoamážit Stáhahálddašeaddji áššemeannudanáigái go meannuda boazomearkkaid ohcamiidda ja doaibmadoarjagiidda. Mii čujuhit siviilaáittardeaddjilahkii § 15.

Mánnggain mediaartihkkaliin lea Stáhahálddašeaddji Rommas ja Finnmárkkus almmuhan ahte leat sullii 280 boazomearkka ohcama mat eai leat meannuduvvon, dan dihte go Stáhtahálddašeaddji lea vuoruhan eará áššiid mearkaohcamiid ovddabeallái. NRK Sápmi ođassáddagis (Ođđasat) borgemánu 8. beaivvi 2024 bohtá ovdan ahte Nina Karita Eira ožai boazomearkka iežas bárdnái 2019, ja ahte ášši ii leat vel loahpalaččat meannuduvvon. Mii ipmirdit dainna lágiin ahte Stáhtahálddašeaddji lea almmuhan ahte vurdojuvvon vástidanáigi lea giđđat 2025. Ođassáddagis almmuhii doaibmi boazodoalldirektevta Torhild Gjølme ahte božodoalloossodagas leat leamašan hástalusat resursadiliin, mii de lea dagahan dárbbášlažžan vuoruhit eará áššiid ovdalii go boazomearkaáššiid. Viidáset čujuhuvvui dán jagi guohtonkriisii, maid Stáhtahálddašeaddji almmuhii lea gáibidan buot ossodaga kapasitehta.

Siviilaáittardeaddji lea ovdal meannudan golbma váidaga muhtin eatnis go lea nu guhkes áššemeannudanáigi ja váilevaš vástáduš Stáhahálddašeaddjis Rommas ja Finnmárkkus go meannudit boazomearkaohcamiid su golmma mánáide (áittardeaddji áššit 2022/4546, 2022/4547, 2022/4548). Áittardeaddji áššemeannudeaddji oáččui almmuhuvvot telefvdnaságastallamis golggotmánu 3. beaivvi 2022 Stáhtahálddašeddjiin ahte lea ceggejuvvun siskkáldas restánsaprojekta oanidit áššemeannudanáiggi mearkaáššiin.

Siviilaáittardeaddji lea maid meannudan guokte váiddaášši guhkes áššemeannudaáiggi birra go guoská doaibmadoarjja áššiide (áittardeaddji áššit 2024/1190 ja 2024/2238). Áittardeaddji ášši 2024/1190 guoská Stáhtahálddašeaddji váilevaš meannudeapmái váidagiidda guđa mearrádussii dahkkon golggotmánu 7. beaivvi 2021 vuoliduvvon doarjagiid hárrái miellahtuide ovtta siiddas. Mearrádusat váidojedje golggotmánu 22. beaivvi 2021, ja

¹ <https://www.sogat.no/villet-sendrektighet-fra-staten/19.46057>

eai lean vel sáddejuvvon viidáset Eanandoalldirektoráhttii váiddameannudeapmái. Eanandoalldirektoráhtta almmuha telefvdnaságastallamis njukčamánu 20. beaivvi 2024 áittardeaddji áššemeannudeaddjái ahte sii oppalaš vuodul leat hoahpuhan Stáhtahálddašeaddji go leat áššit mat gusket doarjagiidda, go sii dihtet ahte Stáhtahálddašeaddjis lea dál guhkes áššemeannudanáigi.

Siviilaáittardeaddji diehtá maid eará váiddaáššiid geažil ahte Stáhtahálddašeaddji boazodoalloossodagas lea mánga jagi leamašan ollu restánsat ja hástalusat resursadiliin, earret eará dan dihte go leat leamašan guohtonkriissat. Áššis 2022/5639 lobikeahtes áiddiid čuovvoleamis, čujuhii Stáhtahálddašeaddji dieidda ollu restanssaide ja váilevaš resurssaide čuovvolit barggoáibideaddji áššiid. Áittardeaddji meannudii árabut dán jagi muhtin ášši guhkes áššemeannudanáiggi ektui ja váilevaš vástádusa Stáhtahálddašeaddjis go meannuda ohcama eará láhkái geavahit/geavahanrievdadeami guođohanbartta astoáiggibartan (áittardeaddji ášši 2024/1583). Dien áššis áittardeaddji áššemeannudeaddji ii oľahan boazodoalloossodaga áššemeannudeaddji ságaide telefonna bokte, vaikko ohpit geahččali mánga beaivvi.

Go ii oro ahte dilli boazodoalloossodagas lea buorránan mángga jagis, ja vaikko leat siskkáldas restánsaprojeavttat, de lea Siviilaáittadeaddji gávnnan ahte ferte iskat lagabuidda manne lea nu guhkes áššemeannudanáigi Stáhtahálddašeaddjis go guoská boazodoalloáššide.

Čuovvu hálddašanlaga § 11 a vuosttaš lađđasis ahte hálddašanorgána «galgá rahkkanahhtit ja mearridit ášši jus ii leat vuodđu maŋideapmái». Sierramearkkašumiin mearrádussii Ot.prp. nr. 75 (1993–1994) čuožžu eaktun ahte «jus ii leat vuodđu maŋideapmái» earenoamáš muttolaš, ja ahte mearkkašupmi sáhhtá rievddadit ášši áššái. Mii dan ovttaskas dilis lea dohkálaš áššemeannudanáigi, šaddá rievddadit dan konkrehta ášši sorttain ja viidodagain ja resurssaid mielde mat leat olámuttos.

Hálddašanlaga § 11 a nuppi lađđasa mielde galgá hálldahus addit gaskaboddasaš vástádusa «jus lea vuordimis ahte ádjána guhkit go lea govttolaš ovdal go sáhhtá vástidit ášši».

Mii bivdit Stáhtahálddašeaddjis vuoduštuvvon vástádusaid čuovvovaš gažaldagain ovdal golgotmánt 14. beaivvi 2024:

1. Galle ášši mat eai leat loahpahuvvon go guoská boazomearkkaide leat Stáhtahálddašeaddji luhtte odne?
 - a) Man áigásaš lea boarráseamos diein áššiin boazomearkkaid birra mii ii leat meannhuvvon?
 - b) Man guhká lea árvoštallojuvvon meannudanáigi meannudit boazomearkaohcamiidda mat eai leat meannuvvon?

2. Galle váidaga leat mat eai leat meannuduvvon go boazomearkaohcan lea hilgojuvvon Stáhtahálddašeaddjis?
 - a) Man guhká lea árvoštallojuvvon meannudanáigi meannudit dieid váiddaássiid?
3. Galle ášši lea doaibmadoarjagiidda mat eai leat loahpahuuvon, leat Stáhtahálddašeaddji luhtte odne?
4. Galle váiddaášši doaibmadoarjagiidda mat eai leat loahpahuuvon leat Stáhtahálddašeaddji luhtte odne?
 - a) Man áigásaš lea boarraseamos váiddaášši doaibmadoarjagii?
5. Leat go eará áššit božodoalloossadagas maŋŋonan dili geažil mii lea Stáhtahálddašeaddjis? Jus leat, mat áššit dat leat?
6. Makkár váikkuhangaskaomiid dahje buhtadeaddji doaimmaid lea Stáhtahálddašeaddji váldán atnui vai oanida áššemeannudanáiggi? Goas árvoštallá Stáhtahálddašeaddji ahte doaimmain šaddá ávki?

Muhtin váiddaássiin mat leat áittardeaddjis leamašan meannudeapmái, de eai leat váidit ožžon gaskaboddosaš vástádusa Stáhtahálddašeaddjis máŋgga jahkái. Seammá bohtá ovdan NRK Sápmi ođasáigeguovdilastimis borgemánu 10. beaivvi 2024² mas Nina Karita Eira almmuha ahte son ii leat gullan Stáhtahálddašeaddjis maide ge olles jagis, vaikko son lea sádden e-poasttaid ja lea geahččalan jearrat Stáhtahálddašeaddjis.

7. Leat go Stáhtahálddašeaddji boazodoalloossodagas rutiinnat sáddet gaskaboddosaš vástádusaid vai ohccit/váidit gullet movt áššit ovdánit?
8. Stáhtahálddašeaddji almmuha NRK Sápmi ođassáddagis (Ođđasat) borgemánu 8. beaivvi 2024 ahte guohtunkriisa lea gáibidan buot ossodaga kapasitehta dán jagi. Mii ipmirdit dan nu ahte go lea guohtunkriisa, de Stáhtahálddašeaddji meannuda eahpedábálaš doarjjaohcamiid gearggusvuhtii boazodoalus.
 - a) Galle eahpedábálaš doarjjaohcamiid lea Stáhtahálddašeaddji ožžon ja meannudan jagiid 2023 ja 2024?
 - b) Galle váidaga mearrádusaide áššiin eahpedábálaš doarjagiidda lea Stáhtahálddašeaddji ožžon jagiid 2023 ja 2024?
 - c) Makkár eará doaimmat leat Stáhtahálddašeaddjis go gieđahallá guohtonkriissaid boazodoalus?
9. Lea go Stáhtahálddašeaddji ráhkadan makkár ge rutinnaid dahje árvoštallan movt boazodoalloossodat sáhttá gieđahallat guohtonkriissaid go leat, seammás go doaimmaha áššemeanudeami eará áššiin ossodagas?

² <https://www.nrk.no/sapmi/har-ventet-fem-ar-pa-reinmerke-1.16997599>

Mii bivdit ahte vejolaš njuolggadusat ja vuoruhaneavttut sáddejuvvojit deike oktan vástádusain.

Siviiláittardeaddji ovddas

Annette Dahl
ossodathoavda

Sunniva Skoglunn
vuosttaškonsuleanta

Dát reive lea dohkkehuvvon gustovaš siskkáldas rutinnaud mielde da danne ii leat giehtačállojuvvon vuolláičálus.